

RELACJE

MAGAZYN FUNDACJI WSPARCIA NAUKI I BIZNESU

PAŹDZIERNIK-GRUDZIEŃ 2022/Nr 03

NA OKŁADCE

Uchwyciliśmy pomnik Michała Kajki w zimowej szacie. To między innymi wiersze mazurskiego wieszczka znalazły się na płycie *My, Mazurzy*.

FUNDACJA WSPARCIA
NAUKI I BIZNESU

MICHAŁOWI KAJKE
RODACY
1958 r.

FUNDACJA WSPARCIA NAUKI I BIZNESU

SPIS TREŚCI

- 03** Artykuł wstępny
- 04** To był intensywny rok
- 06** Wigilijnie w rodzinnej atmosferze
- 07** Podzieliliśmy się radością
- 08** Działania z zyskiem
- 09** Kulturalna mozaika
- 12** Edukacja w nowym świetle
- 14** O przyszłości regionu w Olsztynie
- 16** Do biznesu jeden krok
- 17** Wokół dawnych granic
- 20** MUL od kuchni
- 22** Seniorskim Okiem
- 24** Radość z życia w wydaniu 60+

SKŁAD REDAKCYJNY

Marta Półtoraczyk

redaktorka naczelna

Barbara Jacuńska

Wydawca: Fundacja Wsparcia Nauki i Biznesu, ul. J. H. Małeckich 2 lok. 13, 19-300 Ełk, tel. 572 222 050, e-mail: biuro@fundacjawnb.org.pl;

opracowanie graficzne: Marta Półtoraczyk;

wersja cyfrowa dostępna na stronie: www.fundacjawnb.org.pl.

RELACJE

Kochane, Kochani!

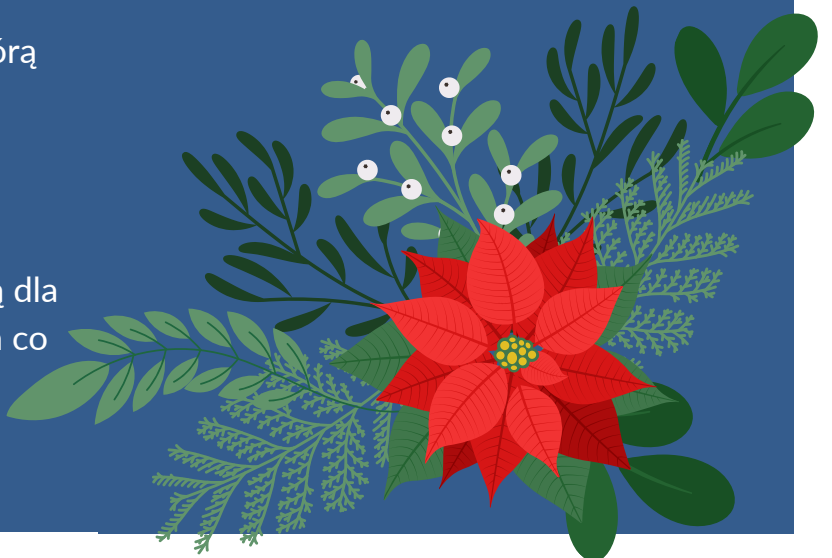
Trzeci numer magazynu *Relacje* przyszło nam wydawać tuż przed Świętami Bożego Narodzenia, u schyłku 2022 roku. Grudzień to czas oczekiwania na święta, spotkania w rodzinnym gronie i złapanie chwili oddechu. Z drugiej strony to czas podsumowań i refleksji. Kiedy stary rok ustępuje miejsca nowemu, tworzy się przestrzeń, którą można ponownie wypełnić planami, marzeniami, pomysłami...

Ogromną inspiracją i motywacją do podejmowania nowych inicjatyw są dla mnie rozmowy z ludźmi, których na co dzień spotykam na swojej drodze.

W tym wydaniu fundacyjnego magazynu przeczytacie o spotkaniach, które miały miejsce na przestrzeni ostatnich trzech miesięcy i ich efektach. Znajdziecie tu też bilans naszych działań w 2022, odchodzącym do historii, roku.

Jako Prezes Fundacji Wsparcia Nauki i Biznesu pragnę wraz z całym zespołem życzyć Wam w te święta relacji pełnych ciepła, pokoju i radości w gronie najbliższych, optymizmu i wiary w pogodne jutro, pokładów zdrowia i energii, a także spełnienia w życiu prywatnym i zawodowym w nadchodzącym 2023 roku. *Do siego roku!*

Adam Waszkiewicz

To był intensywny rok

Marta Pótoraczyk

Rok 2022 był dla nas niezwykle intensywny. Czas rozdzielaliśmy między bieżące projekty i planowanie kolejnych działań. Dużo serca włożyliśmy w rozwijanie Mazurskiego Uniwersytetu Ludowego. Skoncentrowaliśmy się też na przedsięwzięciach wspierających osoby starsze i borykające się z życiowymi trudnościami.

W ramach programu #WsparcieRodzin realizowaliśmy 8 projektów skierowanych do rodzin z Warmii i Mazur. Ich uczestniczki i uczestnicy otrzymali łącznie

288 godzin warsztatów z kompetencji społecznych, 1280 godzin warsztatów edukacyjnych oraz 2700 godzin usług pielęgnacyjnych, którymi otoczone zostały osoby starsze i z niepełnosprawnością. Zapewniliśmy też możliwość korzystania ze specjalistycznych porad prawnych, psychologicznych, pedagogicznych i dietetycznych w ilości 1260 godzin.

W Centrum Kształcenia Ustawicznego – Akademii WNiB kształciliśmy osoby biorące udział w projektach zawodowych w ośmiu

różnych obszarach. Zrealizowaliśmy również warsztaty opieki nad osobami starszymi i z niepełnosprawnością dla około 80 uczestniczek i uczestników projektów *Silni razem w mieście Ełk!*, *Silni razem w gminie wiejskiej Ełk!* oraz *Aktywny senior, aktywna rodzina w mieście Ełk!*, jak także mieszkanek i mieszkańców Ełku i gminy Ełk. Współpracowaliśmy z Urzędem Gminy Ełk, szkoląc dorosłych i dzieci z zakresu przedsiębiorczości.

W Mazurskim Uniwersytecie Ludowym przeprowadziliśmy

cztery edycje warsztatów z pszczelarstwa, hortiterapii, ekologii i mazuroznawstwa. W sierpniu dołączyliśmy do Ogólnopolskiej Sieci Uniwersytetów Ludowych. Podczas wspólnych konferencji nawiązaliśmy kontakty z innymi placówkami czerpiącymi z grundtvigiańskich tradycji pedagogicznych.

Jednym z naszych celów statutowych jest działalność

na rzecz osób w wieku emerytalnym. 2022 był rokiem, kiedy w fundacji zawiązała się nowa inicjatywa skierowana do senierek i seniorów. Chór Seniora jest propozycją adresowaną do osób z zainteresowaniami muzycznymi, które chcą poznawać regionalne utwory ludowe. To także uzupełnienie oferty Klubu Seniora działającego przy fundacji od 2021 roku.

Możemy poszczycić się tym, że od ponad pół roku jesteśmy członkiem Lokalnej Grupy Działania *Lider* w EGO.

W 2022 zadziało się wiele dobrego. Był to rok pełen pracy, wyzwań, ale i sukcesów. Doceniamy to, że możemy dzielić się nimi z Wami. Dziękujemy za rady, codzienne słowa wsparcia, uznania i motywację do dalszego rozwoju!

Wigilijnie w rodzinnej atmosferze

Marta Pótorczyk

To był niezwykle wieczór spędzony wspólnie z OSUL-ową rodziną. W piątek 9 grudnia Adam Waszkiewicz i Hubert Górski, przedstawiciele Mazurskiego Uniwersytetu Ludowego, uczestniczyli w oficjalnej wigilii zorganizowanej przez Ogólnopolską Sieć Uniwersytetów Ludowych, której członkiem jest MUL.

Sieć ta powstała, by propagować ideę edukacji w duchu grundtvigiańskim. Ważnym elementem jej misji jest tworzenie płaszczyzny do współpracy i wymiany doświadczeń między

uniwersytetami ludowymi z różnych regionów Polski. Spotkania takie jak wspólna wigilia pozwalają lepiej się poznać oraz opowiedzieć o realizowanych w placówkach działaniach i ich rezultatach.

Grudniowe spotkanie opłatkowe w Warszawie zgromadziło przedstawicielki i przedstawicieli 15 uniwersytetów ludowych, którzy przyjechali do stolicy, by wspólnie spędzić czas i złożyć sobie świąteczne życzenia. Nie zabrakło dobrych emocji, ciepłych słów i pięknych kolęd.

O muzyczną oprawę wieczoru zadbał zaproszony zespół, a do jego akompaniamentu przyłączyła się chóralnie cała sala. Wybrzmiały najpiękniejsze polskie kolędy i pastorałki. Atmosfera była i nostalgiczna, i inspirująca...

Ogólnopolska Sieć Uniwersytetów Ludowych zrzesza obecnie 16 placówek. Szeregi OSUL-owej rodziny zasiły w ostatnim czasie Rzeszowski Uniwersytet Ludowy z województwa lubuskiego i Dobrzyński Uniwersytet Ludowy zlokalizowany w Kujawsko-Pomorskiem.

Podzieliłiśmy się radością

Marta Pótorczyk

W Ełku święty Mikołaj jeździ nie saniami, a... autobusem! Co roku 6 grudnia Radio 5 organizuje jedną z najbardziej rozpoznawalnych akcji charytatywnych w regionie.

Mikołajkowy Autobus Radia 5 już od 23 lat ściąga liczne grono chętnych do pomocy, a przekazane prezenty uszczęśliwiają najmłodszych z domów dziecka.

Mikołajkowy Autobus Radia 5 rokrocznie wyjeżdża na ulice Ełku i Suwałk. Dziennikarki i dziennikarze rozgłoszą przez cały dzień spotykają się z instytucjami, firmami

i organizacjami, które zgłosiły chęć pomocy. W Ełku autobus zaparkował w tym roku przy ulicy Małeckich. Spotkania relacjonowane były na antenie stacji.

W akcji uczestniczyliśmy po raz pierwszy. Dzień był podwójnie emocjonujący, bo 6 grudnia przypadła też piąta rocznica podpisania aktu powołania Fundacji Wsparcia Nauki i Biznesu. Jednak zamiast przyjmować urodzinowe prezenty, postanowiliśmy je wręczyć tym najbardziej potrzebującym i chcemy ten nowy,

urodzinowy zwyczaj kontynuować w kolejnych latach. Na ręce radiowych mikołajów przekazaliśmy artykuły szkolne, słodczyce i drobne zabawki.

Mikołajkowy Autobus Radia 5 to wyjątkowa akcja, podczas której radiowa załoga wspólnie z darczyńcami niesie radość najmłodszym. Pokazuje, że niewiele potrzeba, by na buziach dzieci pojawił się uśmiech. Świąteczne niespodzianki trafiły do dzieci z Domu św. Faustyny w Ełku i podopiecznych rodzinnych domów dziecka.

Działania z zyskiem

Marta Póttoraczyk

Znak Zakup Prospołeczny jest ogólnopolskim odznaczeniem przyznawanym podmiotom ekonomii społecznej, które informuje o wysokiej jakości ich produktów i usług. Widząc ten znak mamy pewność, że wypracowany przez daną organizację zysk zasila ważne cele społeczne. Z radością oznajmiamy, że po raz kolejny zostaliśmy nim wyróżnieni!

Nie każdy wie, że nasza fundacja prowadzi przedsiębiorstwo społeczne, a wypracowane w nim pieniądze trafiają na cele

związane z aktywizacją lokalnych środowisk. Oferujemy usługi szkoleniowe i doradcze, m.in. poradnictwo zawodowe.

W Centrum Kształcenia Ustawicznego – Akademii WNiB organizujemy kursy i szkolenia zawodowe. Można także wynająć od nas sprzęt rekreacyjny – kule sferyczne, dmuchaną zjeżdżalnię, zestaw do paintballa łucznego i inne atrakcje. Zarobione w ten sposób pieniądze oddajemy społeczeństwu, organizując wartościowe inicjatywy. Osoby korzystające z naszej oferty wspierają działalność

fundacyjnego Klubu Seniora czy działania związane z budową i odbudową pomników upamiętniających ważne dla regionu postacie. Z pozyskanych funduszy organizowana jest m.in. akcja *Poznaj Miasto z Przewodnikiem* – coroczne bezpłatne zwiedzanie Ełku.

Zaufanie organizacjom posługującym się Znakiem *Zakup Prospołeczny* daje szansę kupowania usług i produktów ekonomii społecznej, a jednocześnie uczestniczenia w cennych społecznie działaniach – z zyskiem dla siebie i innych.

Kulturalna mozaika

Marta Póttoraczyk

My, Mazurzy to płyta, która powstała z potrzeby przybliżenia mazurskiego dziedzictwa współczesnym odbiorczyńom i odbiorcom. Projekt opiera się na utworach w języku polskim, mazurskim i takich, w których znajdziemy pewne elementy gwarowe. To podróż w przeszłość z próbą zrozumienia zamieszkujących ją osób.

Pomysł na płytę zrodził się około półtora roku temu. Wiedzieliśmy, że będzie to składanka motywów literackich i muzycznych, które powstały na Mazurach.

Całość zaczęła nabierać kształtu wiosną tego roku. Z kilku różnych książek wybraliśmy niemal 30 fragmentów, które wydawały się najlepiej oddawać *mazurski klimat*. Oprócz wierszy, przyśpiewek i legend zdecydowaliśmy się na kilka opisów mazurskiego ludu, jego zwyczajów i przesądów. Słuchając płyty poznamy sposoby na złodzieja czy dobrobyt w nowo wybudowanym domu i dowiemy się, jak Mazurki i Mazurzy określali ból żołądka, a co więcej – czym tłumaczono jego występowanie. Nie zawiodą się ci, którzy liczą na

akcenty humorystyczne. Dowodami na mazurski humor są m.in. utwory *Wielka głowa* oraz *Ksiądz i chłop*, z należytą filuterią przeczytane przez słuchaczki i słuchaczy Mazurskiego Uniwersytetu Ludowego. Nie uciekaliśmy jednak od tematów trudnych, traktujących o wojnie, śmierci i rozstaniu.

Płyta *My, Mazurzy* to swoista mozaika gatunków, głosów, emocji i ludzkich przeżyć. W pracy nad wydawnictwem zaangażowanych było wiele osób, nie tylko bezpośrednio związanych z MUL-em. Do

nagrań zaprosiliśmy ludzi nauki i kultury. Dzięki uprzejmości Radia Olsztyn mogliśmy wykorzystać fragmenty niezwykle cennej audycji z udziałem Karola Małłka, która zarejestrowana została w 1958 roku.

Pejzaż malowany dźwiękiem

Teksty wierszy, przyspiewek i legend czerpaliśmy z książek stworzonych na przestrzeni ostatnich dwustu lat. Zakłęte w kartach potrzebowały kogoś, kto otrzepie je z kurzu i nada im nowe życie. Wyzwania podjął się Marcin Pyciak, ełcki muzyk, kompozytor i producent muzyczny, który odpowiadał za udźwiękowanie płyty. Artysta namalował dźwiękami tło wydarzeń rozgrywających się na dawnych Mazurach. W muzyczną szatę przyodziane zostały zarówno utwory lekkie, żartobliwe, jak i dzieła nawiązujące do wydarzeń wojennych, trosk życia codziennego czy opiewające miłość do małej ojczyzny. Jego muzyczne pejzaże potrafią wzruszać, uwrażli-

Chór Seniora i dzieci ze Szkoły Podstawowej nr 5 w Ełku w czasie nagrywania Hymnu Mazurskiego

wiać i skłaniać do refleksji, ale przede wszystkim budują w słuchaczkach i słuchaczach wrażenie, jakby osobiście uczestniczyli w scenach dziejących się za kurtyną czasu.

Muzyka z serca

Nina Nu – wokalistka kochająca Mazury, osoba w pełni oddana swojej pracy artystycznej i przyjaciółka Mazurskiego Uniwersytetu Ludowego. Nie wyobrażaliśmy sobie tej płyty bez jej udziału. Monika Wierzbicka posiada dar odkrywania tego, co ukryte jest przed niedociekliwym wzrokiem. Prosząc ją o nagranie utworu na krążek wiedzieliśmy, że

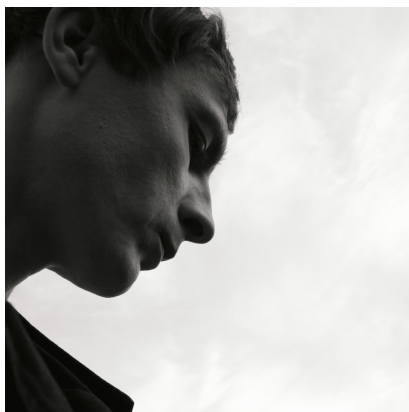
będzie to coś nieoczywistego, pięknego i płynącego prosto z serca. Monika wybrała pieśń żniwną *Pola już białe, kłosa się kłaniają* napisaną w początkach XVIII wieku przez księdza Bernarda Rostkowskiego, ewangelickiego proboszcza z Kalinowa. Z tą pieśnią na ustach przez lata rozpoczynano i kończono żniwa. Została też włączona do *Nowo wydanego Kancyonatu Pruskiego*, co w ówczesnych latach przyczyniło się do jej popularności. Teraz pieśń utrwalona została po raz kolejny i mocno wierzymy, że przyczyni się to do ocalenia tak pięknego kawałka ludowego dziedzictwa od zapomnienia. Nina Nu naczytała także urywek powieści Ernsta Wiecherta

Lasy i ludzie. Młodość. Wokalistka wystąpi na żywo podczas premiery płyty połączonej z wieczornicą zaplanowaną na 21 stycznia 2023 roku.

Po mazursku - czyli jak?

Mowa mazurska nie była jednolita, a jej użytkowniczki i użytkownicy rzadko kiedy przelewali ją na papier. Był to język nieformalnych kontaktów, którym posługiwano się na co dzień. Izolacja mieszkańek i mieszkańców wschodnich i zachodnich Mazur spowodowała dodatkowo, że mazurska mowa różnicowała się pod względem lokalnym – gwarowym. Praca nad płytą, na której miały się znaleźć mazurskie utwory od początku stanowiła wyzwanie. Mieliśmy obawy, że przytłoczenie słuchaczek i słuchaczy grubą pierzyną dźwięków, których nie będą w stanie zrozumieć przytłoczy ich i wywoła efekt odwrotny do zamierzonego. Dlatego obraliśmy inną drogę, mającą na celu stopniowe i delikatne oswajanie z mazurską mową. Wydawnictwo *My, Mazurzy*

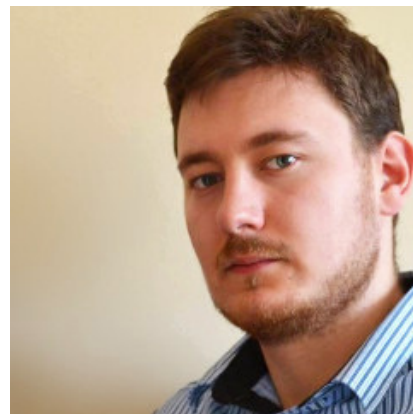
zawiera utwory, które powstały na Mazurach – po polsku, mazursku i takie, w których mazurskie wpływy jedynie nieśmiało sygnalizują swoją obecność. O przeczytanie tekstu, który stanowił dla nas nie lada wyzwanie – mazurskiego fragmentu książki *Archipelag ludzi odzyskanych* – poprosiliśmy Piotra Szatkowskiego z Instytutu Sławiastyki PAN, badacza i popularyzatora mazurskiej mowy. Mamy nadzieję, że pierwsze spotkanie z tym językiem będzie niezapomnianą przygodą.

Marcin Pyciak

Monika Wierzbicka

Piotr Szatkowski

Czy dzieli nas przepaść pokoleniowo-kulturowa? Czy my, współczesne, współcześni, możemy utożsamiać się z Mazurkami i Mazurami? Dzielić ich marzenia, uciechy, obawy, troski? To pytanie pozostawiamy otwarte. Być może odpowiedź przyjdzie wraz w wysłuchaniem płyty.

Płyta *My, Mazurzy* wydana została przez Fundację Wsparcia Nauki i Biznesu oraz Mazurski Uniwersytet Ludowy w ramach projektów dofinansowanych z Funduszy Unijnych. Jest to działanie niekomercyjne. Krążek nie jest przeznaczony do sprzedaży. Wersja cyfrowa po premierze dostępna będzie na naszej stronie www.fundacjawnb.org.pl. Wersje fizyczne trafią m.in. do instytucji kulturalnych. Patronat medialny nad płytą sprawuje Radio Olsztyn.

Edukacja w nowym świetle

Marta Póttorczyk

W jaki sposób edukacja pozaformalna i nieformalna mogą wpłynąć na rozwój osobisty i zawodowy? Odpowiedzi na to pytanie szukano podczas konferencji pod hasłem *Fundusze Europejskie dla Warmii i Mazur. Aktualne kompetencje – satysfakcjonująca praca, pozytywne relacje.*

Wśród prelegentek i prelegentów znalazły się osoby związane z sektorem pozarządowym, biznesem i środowiskiem akademickim. Ze strony naszej fundacji mieliśmy zaszczyt

opowiedzieć zebranym o edukacji w formie uniwersytetów ludowych. Prezentację pt. *Mazurski Uniwersytet Ludowy – lokalna inicjatywa edukacyjna* wygłosili Adam Waszkiewicz, Prezes Fundacji Wsparcia Nauki i Biznesu oraz rzecznik organizacji Hubert Górski.

W dzisiejszym świecie edukacja zdaje się być integralną częścią naszego życia. Uczymy się po to, żeby zwiększyć swoje kompetencje zawodowe, rozwijać pasje i hobby czy lepiej odnajdować się w tzw.

społeczeństwie wiedzy. Widzimy, że zwiększa się rola edukacji pozaformalnej, która nastawiona jest na całościowy rozwój jej uczestniczek i uczestników.

Placówkami realizującymi te założenia są m.in. uniwersytety ludowe. Kształcenie w nich opiera się o założenia takie jak: pedagogika wspólnoty, holistyczny charakter edukacji, aktywizacja społeczna (działania na rzecz grup defaworyzowanych), odwołania do kultury ludowej, kontakt z naturą czy w końcu promowanie

"(...) każdy uniwersytet ludowy potrzebuje swego rodzaju wyróżnika, na którym będzie budowana jego tożsamość. W naszym przypadku jest to promocja Mazur i Warmii."

edukacji obywatelskiej i budowanie obywatelskiego społeczeństwa. Prelekcja była okazją do przedstawienia informacji o aktywnościach Mazurskiego Uniwersytetu Ludowego – zarówno projektowych, które możemy realizować dzięki pieniądzą z Unii Europejskiej, jak i tych finansowanych ze środków własnych.

W prezentacji wykorzystaliśmy wypowiedzi słuchaczek i słuchaczy MUL-u i, bazując na ich przeżyciach, pokazaliśmy, jakie zmiany zachodzą w człowieku dzięki nauce opartej o doświadczanie i przeżywanie. Mówiliśmy

też o tym, że każdy uniwersytet ludowy potrzebuje swego rodzaju wyróżnika, na którym będzie budowana jego tożsamość. W naszym przypadku jest to promocja Mazur i Warmii, szerzenie wiedzy o historii regionu, jego tradycjach, ludziach i języku.

Konferencję poświęconą wykorzystaniu Funduszy Europejskich w działaniach związanych z kształceniem, szkoleniem i uczeniem się przez całe życie zorganizował Urząd Marszałkowski Województwa Warmińsko-Mazurskiego. Spotkanie zainaugurował marszałek województwa Gustaw Marek Brzezin.

Marszałek Gustaw Marek Brzezin inauguruje konferencję w Kuźni Społecznej w Olsztynie.

O przyszłości regionu w Olsztynie

Marta Półtoraczyk

Wiele sektorów, jeden cel – rozwój regionu Warmii i Mazur. Tak w skrócie można podsumować VI Kongres Przyszłości, który odbył się 24 listopada w Centrum Konferencyjnym UWM na olsztyńskim Kortowie. Event był okazją do wymiany doświadczeń między nauką, biznesem i samorządem.

To opiniotwórcze wydarzenie o zasięgu wojewódzkim organizowane jest od 2017 roku przez Gazetę Olsztyńską. Raz do roku w jednym miejscu spotykają się przedstawicielki i przedsta-

wiciele instytucji, struktur samorządowych, organizacji pozarządowych, świata polityki i mediów. Jednym z partnerów tegorocznej edycji Kongresu Przyszłości była Fundacja Wsparcia Nauki i Biznesu.

Organizatorzy przygotowali kilkanaście paneli dyskusyjnych skupiających się na ekonomii, bezpieczeństwie, zdrowiu, infrastrukturze czy społeczeństwie. Grono ponad 70 prelegentek i prelegentów zasilili Hubert Górski, rzecznik naszej fundacji, który podzielił się swoimi doświadczeniami

w panelu pt. *Dobrostan pracowniczy i nowe spojrzenie na kulturę organizacyjną.*

W międzyczasie na stoisku Fundacji Wsparcia Nauki i Biznesu opowiadaliśmy o realizowanych projektach, zasięgu wsparcia i pozyskanych dofinansowaniach z różnych źródeł. Nawiązaliśmy nowe kontakty, szukając możliwości współpracy z biznesem czy NGO-sami. Odwiedziło nas wiele osób zainteresowanych podjęciem wspólnych działań. Jednym z gości był także prezydent Ełku Tomasz Andrukiewicz.

Uczestniczki i uczestnicy części dyskusyjnej rozmawiali m.in. o bezpieczeństwie w kontekście narodowym i geopolitycznym, wyzwaniach czekających na samorządy w najbliższej przyszłości, nowoczesnych nurtach w medycynie czy inwestycjach w infrastrukturę w regionie. Nie zabrakło tematów związanych z rynkiem pracy, kulturą pracowniczą i inwestowaniem w niszowe obszary biznesowe, które charakteryzują się dużym potencjałem rozwojowym.

Spotkanie podmiotów działających w tak zróżnicowanych obszarach pozwoliło zastanowić się nad ogólnym obrazem społeczno-gospodarczym województwa warmińsko-mazurskiego i podjąć próbę wypracowania rozwiązań na przyszłość. Rozwój województwa to efekt pracy instytucji, samorządów, organizacji, firm, lokalnych liderów i liderów, dlatego tak ważna jest synergia między nimi. Wydarzenia takie jak Kongres Przyszłości stanowią nie tylko platformę dyskusji, ale są też szansą na wypracowanie współpracy na rzecz całego regionu.

Do biznesu

jeden krok

Marta Póttoraczyk

Prezentacja efektów działań, dzielenie się dobrymi praktykami i pomysły na dalszą współpracę – w litewskiej Varenie podsumowano projekt *Mosty biznesowe – odważ się zrobić pierwszy krok*, który wspólnie zrealizowały gmina Ełk i samorząd Vareny.

W ramach kilkietapowych działań lokalna społeczność zdobywała wiedzę z zakresu przedsiębiorczości. Dużo miejsca poświęcono edukacji dzieci i młodzieży, tak, by przybliżyć im podstawy ekonomii w przystępnej

formie. Jako Fundacja Wsparcia Nauki i Biznesu uczestniczyliśmy w tym zadaniu, przeprowadzając szkolenia kadry pedagogicznej, dzieci oraz senierek i seniorów w gminie Ełk. Po stronie litewskiej o zaplecze merytoryczne zadbała organizacja Lietuvos Junior Achievement.

Podczas konferencji podsumowującej władze gminy Ełk i Vareny podkreślali, jak ważne w kontekście społecznym jest rozwijanie umiejętności przedsiębiorczych. Projekt ma przyczynić się do pobudzenia

inicjatyw biznesowych w obszarach transgranicznych, a co za tym idzie – długotrwałego zmniejszenia bezrobocia.

Działania dofinansowane z funduszy unijnych zaowocowały też powstaniem w obu gminach nowoczesnych centrów do nauki przedsiębiorczości i programów edukacyjnych dostosowanych do potrzeb różnych grup wiekowych. To pokazuje, jak duże możliwości daje współpraca pomiędzy samorządami i organizacjami pozarządowymi. Warto ją rozwijać!

Wokół dawnych granic

Marta Póttoraczyk

Ełcki cmentarz żydowski powstał w początkach XIX wieku. Położony był niedaleko ziemnego kopca zwanego Górą Jerozolimską. Dziś jest to teren przylegający do placu Jana Pawła II. Od 2019 roku na dawnej nekropolii znajduje się pomnik z tablicą w kształcie macewy poświęcony społeczności Ełku wyznania mojżeszowego. Od jesieni tego roku dawne granice cmentarza wyznaczają długowieczne drzewa.

Wzmianki o pierwszych żydowskich kupcach w Ełku pochodzą z XV wieku. Źró-

dła podają, że osoby pochodzenia żydowskiego zaczęły osiedlać się w mieście w początkach XVIII wieku, a rozwój gminy żydowskiej nastąpił po edykcji emancy-pacyjnym z 1812 roku, który przyznał Żydówkom i Żydom obywatelstwo pruskie. W połowie XIX wieku w Ełku zbudowana została synagoga, w której funkcję rabina sprawował Eliezer Lipman Silbermann. To on wspólnie z Davidem Gord-nem wydał pierwszy na świecie tygodnik w języku hebrajskim. *HaMagid* (hebr. Kaznodzieja) kolportowany był z Ełku m.in. do Francji,

Stanów Zjednoczonych i Imperium Brytyjskiego, Odessy, Jerozolimy, Tehe-ranu czy Pekinu. Można powiedzieć, że dzięki działalności Silbermanna i Gordona niejako wskrze-szono język hebrajski, któremu dotychczas pozo-stawiano głównie sferę religijną, nie funkcjonował jednak wśród Żydówek i Żydów jako język potoczny. Silbermann założył w 1864 roku w Ełku również wyda-wnictwo *Mekice Nirdamim* (hebr. Budzący Uśpionych), które wydawało rzadkie książki i rękopisy hebrajskich pisarzy. Zarówno Eliezer

Lipman Silbermann, jak i David Gordon spoczęli na ełckim cmentarzu żydowskim w pobliżu dzisiejszego placu Jana Pawła II.

Na nekropolii spoczęły członkinie i członkowie ełckiej gminy żydowskiej. Cmentarz był ogrodzony, a na jego teren wchodziło się przez masywną bramę. Miejsce w czasie II wojny światowej zdewastowali naziści, a jego degradacja pogłębiała się w czasach PRL-u. Według świadków w latach 60 XX wieku znajdowała się tam przynajmniej jedna macewa. Na początku XXI wieku nie było już żadnych śladów wskazujących, by pochowani byli tam ludzie. Cmentarz nie funkcjonował już też w świadomości młodszych pokoleń ełczanek i ełczan.

Przywracanie pamięci o miejscu, ale przede wszystkim o ludziach rozpoczęliśmy w 2019 roku. Wtedy na terenie nekropolii ustawiliśmy pomnik upamiętniający dawne mieszkanki i dawnych mieszkańców Ełku wyznania mojżeszowego. Wydarzeniu towarzyszyły prelekcje o historii społeczności żydowskiej

na Mazurach i koncert muzyki żydowskiej. Odmówione zostały też modlitwy za zmarłych w obrzędku judaistycznym i chrześcijańskim.

Kolejne działania podjęliśmy w ramach działalności Mazurskiego Uniwersytetu Ludowego w 2021 roku. Wokół dawnych granic cmentarza zasadziliśmy pierwsze drzewa. Współpracowaliśmy przy tym z Urzędem Miasta Ełku oraz uczennicami i uczniami technikum geodezyjnego z Zespołu Szkół nr 1, którzy wykazali granice nekropolii i linię nasadzeń. Przy ulicy Kilińskiego pojawiło się

Na nekropolii spoczęły osoby szczególnie zasłużone dla ełckiej gminy żydowskiej. Cmentarz był ogrodzony, a na jego teren wchodziło się przez masywną bramę.

dwanaście lip. Dzieło udało się dokończyć jesienią tego roku. Obok placu Jana Pawła II umieszczono kolejne sadzonki lipy drobnolistnej. Zasadzone na przestrzeni ostatniego roku drzewa wyznaczają dawny kształt żydowskiej nekropolii.

W 1932 roku w Ełku mieszkało 150 Żydówek i Żydów i była to jedna z największych społeczności żydowskich w Prusach Wschodnich. W książce *Ełk. Spacerownik po mieście* niezwykłym autorzy Michał Olszewski i Rafał Żytyniec piszą, że kresem jej bogatej historii było spalenie znajdującej się w mieście synagogi, którego nazistowscy bojówkarze dokonali z 9 na 10 listopada 1938 roku. Splądrowano wówczas

także żydowskie sklepy. Po wydarzeniach Nocy Kryształowej wiele rodzin w obawie o swoje życie zdecydowało się na emigrację.

Historia Ełku, ale i w ogóle Mazur pokazuje, jak zróżnicowana pod względem etnicznym, kulturowym i wyznaniowym była ludność zamieszkująca te tereny. Warto zastanowić się, w jaki sposób doświadczenia z przeszłości rzutują dziś na nasze życie. Przypomnienie losów ełckich Żydówek i Żydów to przyczynek do przywracania bogatej pamięci historycznej miasta. To misja, która towarzyszy działaniom naszej fundacji i Mazurskiego Uniwersytetu Ludowego. Nie da się odciąć historii grubą kreską – trzeba wyciągnąć z niej wnioski.

Przypomnienie losów ełckich Żydówek i Żydów to przyczynek do przywracania bogatej pamięci historycznej miasta. (...) Nie da się odciąć historii grubą kreską – trzeba wyciągnąć z niej wnioski.

MUL OD KUCHNI

Rewitalizacje okolicy sposobem na ożywienie relacji

Przestrzeń potrzebuje zmian. Nowe nasadzenia czy elementy małej infrastruktury wprowadzają do niej życie i koloryt. Jesienią wspólnie ze słuchaczkami i słuchaczami Mazurskiego Uniwersytetu Ludowego zrealizowaliśmy małe rewitalizacje Ełku i okolic miasta. Wkradającą się do otoczenia

szarość przełamaliśmy jaskrawymi kolorami dużych donic, z których „wyrosta” bujna roślinność. Udało się przy tym przemycić elementy hortiterapii. Warsztaty z ogrodnictwa to też jedne z zaplanowanych aktywności w najnowszym projekcie MUL-u, do którego niedawno zakończyliśmy nabór.

Odmiana najbliższego otoczenia i integracja lokalnej społeczności to główne cele małych rewitalizacji. W Ełku i gminie Ełk pojawiły się kolorowe donice z kwietnymi kompozycjami. Plaża w podełckich Mrozach Wielkich zyskała dwie drewniane wiaty rekreacyjne, a plac zabaw przy ulicy Słowackiego w Ełku został rozbudowany i doposażony o nowe atrakcje. Przy ulicy Wawelskiej w Ełku, oprócz kwietnej donicy, ustawiliśmy dodatkowo drewnianą ławkę z myślą o osobach starszych. Wszystkie metamorfozy przeprowadziliśmy z pomocą mieszkanek i mieszkańców uczęszczających na zajęcia w Mazurskim Uniwersytecie Ludowym.

Drzewa to zielone płuca miast. Oczyszczają powietrze, dają cień w upalne dni i sprawiają, że ulice wydają się przytulniejsze. Jesień sprzyja nowym nasadzeniom. Wykorzystując ten fakt, w centrum Ełku zasadziliśmy 6 lip. Drzewa wypełniły lukę w zieleni w ciągu ulicy Słowackiego. W ten sposób zostawiamy trwałe ślad po działaniach fundacji. Mamy nadzieję, że posadzone wspólnymi siłami długowieczne lipy będą świadkami rozwoju Ełku i jego następnych pokoleń.

Będzie się działo! Warsztaty pszczelarskie, ogrodnicze i ekologiczne, ciekawe zajęcia z kultury i tradycji mazurskich, wycieczki krajoznawcze i lokalne animacje czekają na uczestniczki i uczestników nowego projektu realizowanego przez Mazurski Uniwersytet Ludowy. Tym razem wsparcie skierowane jest do osób z aż pięciu mazurskich powiatów. Czekają je niezapomniane przeżycia, nowe przyjaźnie i duża dawka fascynującej wiedzy o świecie – zarówno tym dużym, jak i mniejszym, lokalnym, mazurskim.

Drzewa to zielone płuca miast. Oczyszczają powietrze, dają cień w upalne dni i sprawiają, że ulice wydają się przytulniejsze.

SENIORSKIM OKIEM

Coraz tłoczniej i intensywniej! Klub działa na całego

Praca pali im się w rękach – chciałyby się powiedzieć, patrząc na poczynania Klubu Seniora w ostatnich miesiącach. Jesienne spotkania upływały pod znakiem prac manualnych i wysiłków związanych z przygotowaniem do świąt. Było lepienie pierogów, tworzenie gwiazdkowych ozdób i stroików.

Na cośrodkowych spotkaniach zaczęli pojawiać się także panowie. Wiele osób przekraczało nasz próg z pytaniem o ofertę i dostępność klubowych zajęć. Każdej przypominaliśmy, że oprócz bezpłatnego Klubu Seniora prowadzimy także chór. To propozycja dla wszystkich tych, którzy czują bluesa!

Tradycyjnie i międzypokoleniowo. W Szkole Podstawowej nr 5 w Ełku w przeddzień rocznicy wybuchu powstania listopadowego wybrzmiały patriotyczne piosenki.

Odśpiewały je dzieci oraz seniorki z fundacyjnego Chóru Seniora. Wydarzenie było inicjatywą Małgorzaty Popielarz, nauczycielki i prowadzącej zespół. Wszystko po to, by przywrócić tradycję wspólnego śpiewania ojczystych pieśni. Spotkanie było też okazją do integracji starszego i młodszego pokolenia i zaprezentowania ich muzycznych talentów.

Andrzejkki to bez wątpienia jeden z najbardziej magicznych wieczorów w roku.

Dawniej panny wierzyły, że tego dnia poznają swoje miłosne losy i wywróżą (rychłe) zamążpójście. Mimo że dziś wróżby traktuje się z przymrużeniem oka, to potrafią one przysporzyć zabawy! 30 listopada na spotkaniu Klubu Seniora nie zabrakło lania wosku i losowania przepowiedni. Było też mnóstwo pysznego jedzenia, które przygotowały seniorki. A to, co sobie wywróżyły niech pozostanie ich słodką tajemnicą...

Wigilijne zapachy unosiły się w fundacji (a jednocześnie siedzibie Mazurskiego Uniwersytetu Ludowego) już na tydzień przed świętami. Na przedostatnim w tym roku Klubie Seniora ruszyła masowa produkcja pierogów. Jak Polska długa i szeroka, pierogi to jedno z nieodłącznych dań na wigilijnym stole. Panie postawiły na postną wersję tego mącznego przysmaku z grzybami i kapustą. Było przy tym dużo śmiechu i dzielenia się radami – wszak każda z pań miała swój sposób na skrócenie idealnej falbanki. Kończącym punktem warsztatów była obligatoryjna konsumpcja.

**Tradycyjnie i międzypokoleniowo.
(...) Wszystko po to, by
przywrócić tradycję wspólnego
śpiewania ojczystych pieśni.**

RADOŚĆ Z ŻYCIA W WYDANIU 60+

Barbara Jacuńska

D

ystans do siebie, świata i codzienności. Dbałość o stan zdrowia, dietę, relacje... Jeśli dołożymy do tego odrobinę szaleństwa, otrzymamy pełnego życia i radości seniora.

Osoby po sześćdziesiątce są na tyle dojrzałe, aby nie popełniać błędów młodości i na tyle młode, by móc cieszyć się aktywnością, zdrowiem, miłością oraz życiową mądrością. Co w takim razie może przynieść radość seniorowi? Spontaniczne wyjście na kawę? Szalony wypad do SPA lub na basen? Niezaplanowana wycieczka w środku tygodnia? Dlaczego nie? Fakt, że przekroczyłeś sześćdziesiątkę nie oznacza, że masz zamykać się w domu. Ruszaj w świat, bądź aktywny, spontaniczny, czerp radość z małych rzeczy!

Nie należy zapominać o aktywności w wieku dojrzałym. Wstać z kanapy, spotkać się z przyjaciółmi, uśmiechać się i odważnie realizować plany. Warto również zmieniać stare przyzwyczajenia: zaczynać dzień od ćwiczeń, wybierać rower zamiast komunikacji miejskiej, spacerować, otwierać się na nowych ludzi czy miejsca. **Oto 10 pomysłów na aktywne spędzanie wolnego czasu:**

1

Zorganizuj spontaniczne spotkanie

– nie musisz planować kawy z przyjaciółmi z miesięcznym wyprzedzeniem. Wyjdźcie na spacer, kijki czy do kina. Spotkanie i zabawa w dobrym towarzystwie pozwoli naładować się dobrą energią i sprawi, że oderwiesz się od problemów.

2

Zapisz się na kurs kulinarny, jogę, taniec, wyskocz na bingo, pójdz do Klubu Seniora – pomoże to poszerzyć horyzonty i doda wiary w siebie. Zabierz ze sobą przyjaciół. W gronie bliskich różnie!

3

Rób sobie małe niespodzianki, małe przyjemności – radość można znaleźć nawet w ciastku. Ważne, aby ją dostrzegać.

4

Szukaj okazji do świętowania – nie musisz czekać na święta czy urodziny, aby móc cieszyć się planowaniem, przygotowaniem czy wspólnie spędzonym czasem. Już sama perspektywa spotkania poprawia humor, uskrzydla, dodaje energii.

5

Wyskocz czasami na zakupy, by kupić sobie drobny prezent – taki wypad rozwieje nudę, poprawi humor, to często balsam na samotność, nie rzadko rozbudzi marzenia.

6

Wyjedź do rodziny, sanatorium, skorzystaj z nadarzającej się wycieczki, pojedź w miejsce, o którym zawsze marzyłeś – podróże kształcą, pozwalają oderwać się od codzienności.

7

Każdy czas jest dobry, by być aktywnym fizycznie – spacer, nordic walking, jazda na rowerze, zumba i wiele innych sportów pomoże podtrzymać sprawność fizyczną, przyniesie radość, a nawet pomoże zrzucić kilka kilogramów.

8

Korzystaj z masażu i fizjoterapii – ugniatanie ciała rozluźnia mięśnie, relaksuje, redukuje napięcie i stres, ułatwia krążenie krwi i limfy, przyczynia się do dotleniania komórek, zmniejsza bezsenność.

9

Zadbaj o siebie – ładna fryzura, manikiur, najpiękniejsza sukienka... Każdy dzień jest dobrą okazją, aby poczuć się wyjątkowo atrakcyjnie.

10

Przygarnij psa – czworonożny przyjaciel zmusza do codziennej aktywności, mobilizuje do ruchu, a spacer z psem to świetna okazja do spotkań towarzyskich.

T

ym samym uświadamiamy sobie, że aktywność w wieku senioralnym, przy zdrowym odżywianiu, radzeniu sobie ze stresem, dbaniu o zdrowie i zachowaniu relacji społecznych, jest jednym z ważnie-

jszych czynników pomagających utrzymać jak najdłużej zdrowie i witalność. By móc jak najdłużej czerpać radość każdego dnia.

KIM jesteśmy?

NASZA WIZJA

Jesteśmy organizacją pozarządową tworzącą zaangażowane społecznie przedsiębiorstwo.

Kierujemy się wartościami takimi jak partnerstwo, różnorodność i otwartość, bo wierzymy, że razem możemy osiągnąć nawet najbardziej nierealne cele. Staramy się, by wszystkie nasze działania obrazowały troskę o Warmię i Mazury, środowisko naturalne oraz ludzi, dlatego nie używamy plastikowych jednorazówek, czarno-białe dokumenty zamieniamy na te drukowane w ekologiczny sposób, a cały wypracowany przez fundację zysk przekazujemy na aktywizację środowisk lokalnych i inicjatywy społeczne. Dobre pomysły zmieniamy w skuteczne działania!

NASZE CELE

Pragniemy być blisko ludzi, ich problemów, potrzeb i marzeń. Angażujemy się w działania, które mają realny wpływ na integrację lokalnej społeczności. Wspieramy rodziny zagrożone wykluczeniem, w których żyją osoby bezrobotne, z niepełnosprawnościami, seniorzy. Zależy nam na budowaniu społeczeństwa równych szans. Wsłuchujemy się w głos płynący z otaczających nas wspólnot oraz środowisk i traktujemy go jako ważny element kształtowania naszych działań. Jesteśmy zorientowani na rozwój lokalnej przedsiębiorczości i ekonomii społecznej. Bliskie naszym sercom są także inicjatywy promujące dziedzictwo kulturowe Warmii i Mazur. Edukujemy, krzewimy warmińskie i mazurskie zwyczaje, tworzymy i odbudowujemy miejsca pamięci. Chronimy od zapomnienia.

Do naszych celów zaliczamy też promocję turystyki i krajoznawstwa. Chcemy pokazywać innym magię i wyjątkowość naszego regionu. Zараżamy pasją do odkrywania Warmii i Mazur.

Śledź na bieżąco nasze działania:

www.facebook.pl/fundacjawnb

www.instagram.com/fundacjawnb

Przyjdź i dowiedz się więcej:

Fundacja Wsparcia Nauki i Biznesu

ul. J. H. Małeckich 3 lok. 2

19-300 Ełk

Godziny otwarcia: 08:30-16:30

POMÓŻ NAM SKUTECZNIE WSPIERAĆ

Podoba Ci się to, co robimy?
Przyłącz się do działań!

Przeznacz darowiznę: 25 1600 1462 1810 2583 2000 0001 z dopiskiem: darowizna na cele statutowe